

KRONIKY DOBY KARLA IV.

Karel IV. jako první z českých panovníků měl osobn zájem na tom, aby jeho doba byla vylчена pro přst generace. Mlo se jednat hlavn o dějiny nrodn, ale nkter kronikářů zařadili českou historii do šřšho kontextu, proto nkter kroniky jsou na pomezí světových a národních. Karel IV. pořadovol sepsání celch českých dějin, a proto sám vybral autory, poskytl jim prameny, dotace a udělil potebn instrukce. Proto také v souvislosti s jeho dobou mluvím o *dvorskm djepisevtv*.

VITA CAROLI

Navzdory názvu se nejedná o životopis, ale spáře o jaksi *Knížecí zrcadlo*, coř je jaksi návod, jak se stát ideálním panovníkem. Je v něm vylчено Karlovo mld, události zpravidla nejsou datovány, pouze se objevuje pesn datum Karlova narozen. Teř se zde mřeme setkat se zkreslenmi informacemi. Napřklad se Karel snařil uvést svého otce do lepšího světa a zatařil vře, co by mohlo pořkodit jeho povst. Tento spis je cennm pramenem pro poznání myřlen Karla IV.

Vita Caroli se skládá z dvaceti kapitol. Prvnchtrnct kapitol napsal Karel IV., jedná se ost popisující jeho řivot do roku 1340. Dalřchest kapitol dopsal neznm autor, kter zchn rokem 1344 a končí rokem 1346. (Karel IV. zvolen řmskm králem) Tatost je psnapln jinm stylem a ve třetí osobě, proto je zejm, ře ji nepsal pvodn autor, kter psal v první sobě.

řivot císaře Karla IV. FRB III. Ed. Josef Emler. Praha 1882, s. 323–418.

KRONIKA FRANTIřKA PRAřSKHO

Byla sepsána na přkaz biskupa Jana IV. z Drařic a měla se zabývat řivot,činy, mravy českých králů, biskupů a jiných českých knřat. Autor této kroniky je Frantiřek Prařsk.

Kronika se dochovala ve dvou recenzích, první z nich je věnována Janu IV. z Drařic a zahrnuje období od vlády Václava I. po rok 1342. Druh z nich je věnována císaři Karlu IV. a zahrnuje období od vlády Václava I. po rok 1353. Kronika se dále dělí na tři knihy.

Inspirací pro sepsání této kroniky bylo Druh pokračování Kosmova a Zbraslavsk kronika, kter byla jeho hlavním pramenem. Avřak nkter dleřt informace vynechal, nebo zamlčel. Samostatněji páře ař tam, kde Zbraslavsk kronika končí a tatost kroniky patř k t nejcennř.

Kronika Frantiřka Prařskho. FRB IV. Ed. Josef Emler. Praha 1884, s. 347 – 456.

Kronika Frantiřka Prařskho. FRB. Series nova. Tomus I. Ed. Jana Zachov. Praha 1998.

BENEř KRABICE Z WEITMILE, KRONIKA KOSTELA PRAřSKHO

Autor pocházel z vladyckého rodu, kter mlzk vztahy s Lucemburky. Beneř Krabice z Weitmile byl pověřen Karel IV., aby zpracoval historick události v českých zemích. Kronika navazuje na Druh pokračování Kosmovo, zchn návratem Václava II.

a pokračuje ař do dob Karla IV. Beneř svůj spis rozdělil dotyř knih. První kniha se zabývá obdobím od roku 1283 – 1310, druhá kniha je věnována lucembursk vládě a zchn vysláním poselstva k Jindřichovi VII. a končí rokem 1335. Třetí kniha zchn rokem 1336 a končí rokem 1345.

Nejcennř je knihatvrt, kter zachycuje vlastn řivot a vládu Karla IV. Autor ve svých spisech vycházel z kroniky Frantiřka Prařskho a Zbraslavsk kroniky. V poslední knize teř vyuřil prvnchtrnct kapitol z Karlova vlastního řivotopisu.

Kronika Beneře Krabice z Weitmile. FRB IV. Ed. Josef Emler. Praha 1884, s. 457 – 548.

KRONIKA PřBKA PULKAVY Z RADENÍNA

Kronika opět vznikla na přn Karla IV. a jako jedn z kronik sepsaných za vlády Karla IV. zaznamenala šřš popularitu. Zabývá se dějinami od „pottk zem česk“ ař po dobu vlády Jana Lucemburského. Jako autor je uváděn Přbk z Radenína (teř nazvan Pulkava), kter pry kroniku sepsal na řadost Karla IV. a teř ji pelořil doeřtiny. Sám císař se na utváření kroniky podílel osobn. Pulkavova kronika se dochovala v řadě rukopisů, kter se vřak od sebe liř. Na zklad odliřnost byly tedy kroniky rozděleny dotyř recenzí,tvrt recenze teř byla pelořena autorem doeřtiny.

Pulkava ve své kronice vychází z kroniky Kosmovi, kroniky tak řeenho Dalimila, letopisů Vincencia a Jarlocha, Zbraslavsk kroniky i Kroniky Frantiřka Prařskho a některých legend.

Tato kronika posloužila jako předloha dalším českým historikům a také historikům cizím. Kronika Pulkavova. FRB V. Ed. Josef Emler. Praha 1893, s. 1 – 326.

KRONIKA NEPLACHOVA

Autorem této kroniky je opat benediktinského kláštera v Opatovicích Neplach. Pokusil se zařadit české dějiny do širšího kontextu, avšak bez větších úspěchů. Své jediné dílo napsal na přání představených svého kláštera, není však vyloučena i iniciativa Karla IV. Text začíná narozením Krista a je doveden do roku 1360.

Základem tohoto spisu se stala Kronika papežů a císařů římských, dále čerpal z Kosmovy kroniky, jeho pokračovatelů a z některých legend. Též řada jeho zpráv je stejná jako v kronice Františka Pražského nebo Kronice zbraslavské, není však jisté, zda čerpal přímo z ní, nebo z jejího výtahu. Ačkoli autor přicházel do styku s panovníkem, není možné považovat tento spis jako oficiální dílo doby Karla IV., protože Neplach neznal nebo nedovedl uplatnit Karlovy politické názory.

Neplacha, opata opatovského, krátká kronika římská a česká. FRB III. Ed. Josef Emler. Praha 1882, s. 445 – 484.

KRONIKA JANA MARINGOLY

Jan Maringola byl františkán z florentské šlechtické rodiny, který byl proslulý svými vědomostmi a rozhledem. Byl najat Karlem IV., aby české dějiny včlenil do světových. Kronika nese název *Cronica Boemorum* a je rozdělena do tří částí po vzoru nejsvětější Trojice. První kniha začíná stvořením světa a končí potopou. Nese název thearchická,

theos = bůh. Druhá kniha pojednává o založení prvních států, na to navázal dějiny českých panovníků po Václava II. Tato kniha nese název monarchická. Třetí kniha, hierarchická, pojednává o kněžské vládě od Melchisedeche až po pražské biskupy.

Maringola ve svých dílech čerpal z Bible, s děl antických a křesťanských autorů, středověkých filozofů a kronikářů. Pro vyprávění o českých dějinách čerpal z Kosmy a jeho pokračovatelů. Kronika je však více ceněna z hlediska zeměpisného než historického. Autor v ní totiž popisuje své poznatky z cest jakožto papežského vyslance do Střední Asie, Číny, Indie a Arábie.

Jazyk, který se v kronice objevuje, je na mnohem vyšší literární úrovni než latinská historiografie českých autorů té doby. Malý ohlas i význam této kroniky na českém území reflektuje i to, že byla dochována v jednom rukopise a na rozdíl od podobných soudobých děl nebyla ve středověku přeložena do češtiny.

Kronika Jana z Marignoly. FRB III. Ed. Josef Emler. Praha 1882, s. 485 – 604.

Použitá literatura:

BLÁHOVÁ, Marie: Kroniky doby Karla IV. Praha 1987, s. 556–585.

NECHUTOVÁ, Jana: Latinská literatura českého středověku do roku 1400. Praha 2000, s. 136–144.